

Sygn. akt VU 399/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek odwołania K. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 20 stycznia 2015 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje K. S. prawo do emerytury poczynając od dnia 23 października 2014 roku.

Sygn. akt VU 399/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 stycznia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy K. S. przyznania prawa do emerytury górniczej wskazując, że nie spełnił on warunków do jej uzyskania. Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca udowodnił jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 18 dni pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej z pracą górniczą (w tym 17 lat, 3 miesiące i 9 dni okresów pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1). Wnioskodawcy nie zaliczono do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym okresów: od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 kwietnia 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku, ponieważ stanowisko ślusarz remontowy na odkrywce nie jest wymienione w załączniku Nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Powyższą decyzję zaskarżył w dniu 19 lutego 2015 roku K. S.. W odwołaniu wskazał, że w okresach od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 kwietnia 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku pracował na oddziale (...) ciągle i w pełnym wymiarze czasu pracy w przodku przy konserwacji, montażu, demontażu urządzeń na koparkach wielonaczyniowych wymienionym w załączniku Nr (...) do ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, Dział III, pkt 7, a zatem okresy te powinny być zaliczone do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 31 marca 2015 roku w sprawie VIII U 419/15 Sąd Okręgowy w Gliwicach stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

K. S., urodzony w dniu (...) 1959 roku, wystąpił w dniu 23 października 2004 roku z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 2-5 w aktach ZUS)

Niekwestionowany przez ZUS okres pracy górniczej wnioskodawcy wynosi łącznie 23 lata, 10 miesięcy i 18 dni.

(dowód: wyliczenie k. 30-32 w aktach ZUS)

Od dnia 14 czerwca 1983 roku do chwili obecnej K. S. zatrudniony w (...) w R., obecnie (...) S.A. Oddział (...) z siedzibą w R..

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 w aktach ZUS)

W angażach wystawianych wnioskodawcy pracodawca wskazywał, że w okresach:

- od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku pracował on jako ślusarz remontowy na odkrywce (oddział (...));
- od 1 stycznia 1997 roku do 31 marca 1997 roku pracował on jako ślusarz remontowy na odkrywce (oddział (...));
- od 1 kwietnia 1997 roku do 30 listopada 1999 roku pracował on jako ślusarz remontowy na odkrywce (oddział (...)).

(dowód: angaże k. 28, 32, 34, 38 część B w aktach osobowych wnioskodawcy)

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja (...) na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2008 roku ustaliła, że wnioskodawca w okresach od 1 maja 1996 roku do 30 listopada 1998 roku wykonywał pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego bezpośrednio w przodku wykonującego prace mechaniczne, tj. na stanowisku wymienionym w załączniku Nr 3, Dziale III, pkt 7 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej k. 9 w aktach ZUS)

W dniu 6 października 2014 roku pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazał, że w okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę górniczą w okresie od 1 maja 1996 roku do nadal na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach wykonującego prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, wymienionym w Dziale III załącznika Nr 3, poz. 7 rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 w aktach ZUS)

W okresach od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 kwietnia 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku wnioskodawca pracował jako rzemieślnik zatrudniony stale na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze wykonującego prace mechaniczne na koparkach. Zgodnie z angażami wnioskodawca był ww. okresach zatrudniony na stanowisku ślusarza remontowego na odkrywce, jednakże wykonywał takie same czynności, jak w okresach zaliczonych przez ZUS do pracy górniczej, to jest prace przy utrzymywaniu w ruchu koparek nakładowych.

Wnioskodawca pracował wówczas na wydziale (...), który był oddziałem maszynowym koparek nakładowych. Do obowiązków wnioskodawcy należała wymiana bębnow i przekładni, wymiana płyt gąsienicowych, wózków jezdnych, kół napędowych, łożyska i elementów konstrukcyjnych, wymiana silników, smarowanie podzespołów, a także konserwacja urządzeń dźwigowych na maszynach podstawowych. Prace te wnioskodawca wykonywał w przodku.

(dowód: zeznania świadków H. G. i M. U. k. 23 odwrót, 24, 25, zeznania wnioskodawcy k. 23, 23 odwrót k. 25 w aktach sprawy)

W charakterystyce stanowiska pracy z dnia 11 grudnia 2014 roku pracodawca wskazał, że wnioskodawca w okresie od 1 maja 1996 roku do 30 listopada 1999 roku był zatrudniony na stanowisku ślusarza remontowego na odkrywce wykonującego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu zespołów i urządzeń na koparkach i urządzeniach na koparkach i urządzeniach pomocniczych, w tym:

- od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku w Oddziale (...) (...) bezpośrednio w przodku,
- od 1 stycznia 1997 roku do 31 marca 1997 roku w Oddziale (...) (...) bezpośrednio w przodku;
- od 1 kwietnia 1997 roku do 30 listopada 1999 roku w Oddziale (...) m-1.

Pracodawca wskazał jednocześnie, że do obowiązków wnioskodawcy na tym stanowisku pracy należały prace kontrolne, obsługowe, konserwacyjne, smarownicze, naprawcze i remontowe na koparkach (...), (...)i wozach kablowych, które obejmują m.in.:

- kontrolę, obsługę i konserwację urządzeń;
- demontaż i montaż zespołów napędowych (silnik – przekładni);
- demontaż i montaż bębnow napędowych, zwrotnych, napinających, odbojowych;
- wymianę płyt gąsienicowych, wózków jezdnych, rolek podtrzymujących, kół napędowych i napinających;
- wymianę łożysk;
- wymianę lin i kół linowych;
- naprawę elementów konstrukcyjnych;
- wymianę ślizgów i wykładzin;
- obsługę układów smarowniczych i urządzeń hydrauliki siłowej;
- konserwacja, naprawa, remont urządzeń dźwigowych na maszynach podstawowych.

(dowód: informacja dotycząca okresów pracy k. 23, zakres czynności k. 24 w aktach ZUS)

Sąd Okręgowy ocenił i zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm.), zwanej dalej ustawą.

Zgodnie z art. 50 a ust. 1 ustawy górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) ukończył 55 lat życia;

2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;

3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat (art. 50 a ust. 2).

Przepis z art. 50b ustawy stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. Z kolei w myśl art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Stosownie natomiast do art. 50d ust. 1 ustawy przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębinieniu szybów i robotach szybowych (pkt 1) oraz w drużynach ratowniczych (pkt 2).

Rozporządzeniem, o którym mowa wyżej, jest rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r., nr 2, poz. 8), zwane dalej rozporządzeniem. Zachowało ono moc na podstawie art. 194 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami tej ustawy. Cytowane rozporządzenie w załączniku nr 3 dział III w pozycjach od 1 do 8 określa szczegółowo wykaz takich stanowisk w kopalniach węgla brunatnego, na których wykonywanie pracy pozwala na zaliczenie jej w wymiarze półtorakrotnym. Prace na odkrywce, opisane w załączniku nr 2 do cyt. rozporządzenia, stanowią natomiast pracę górniczą, która przewiduje określone przywileje dla osób ją wykonujących, ale w mniejszym zakresie, niż to wynika z załącznika nr 3.

Nie powinno budzić wątpliwości, że przy ocenie, czy ubezpieczony wykonywał pracę górniczą, w tym w wymiarze półtorakrotnym, nie można skupiać się wyłącznie na nazwie zajmowanego przez niego stanowiska pracy, ale należy badać, jakie czynności wykonywał on w okresie, który poddawany jest badaniu. Tym samym nie ma jednak również decydującego znaczenia dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej. O uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje bowiem treść wymienionych dokumentów, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 1998 roku, II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999/6/213, z dnia 22 marca 2001 roku, II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002/22/553).

Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2010 roku (I UK 339/09, LEX nr 607444), zasady nabywania prawa do emerytur górniczych odbiegają od zasad obowiązujących powszechnie, co wynika z charakteru pracy górniczej, angażującej we wzmożonym stopniu siły fizyczne i psychiczne zatrudnionych. Z tego powodu ustalając ogólne zasady nabywania prawa do górniczej emerytury ustawodawca z jednej strony uznał, że do zaliczenia pracy górniczej do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (przytoczony art. 50b ustawy), z drugiej natomiast – uznał za pracę na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu stanowiskach pracy. Jest to w pełni uzasadnione, jeśli uwzględni się, że charakter zatrudnienia na odkrywce. Z uwagi na warunki jego wykonywania i stopień bezpieczeństwa, wpływające na obciążenie fizyczne i psychiczne, nie może równać się ona z charakterem zatrudnienia pod ziemią. Dlatego też przepisy normujące zasady nabywania prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, przede wszystkim przy uwzględnieniu ich wykładni gramatycznej, zaś dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą. Powyższe dotyczy także pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym. W konsekwencji, ani rozporządzenie wykonawcze, ani tym bardziej wewnętrzne zarządzenia pracodawcy nie mogą przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że o uznaniu zatrudnienia jako pracy górniczej, w tym w wymiarze półtorakrotnym, nie przesądza nazwa stanowiska, użyta w wydanym przez pracodawcę świadectwie wykonywania pracy górniczej, odpowiadająca nomenklaturze zawartej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, lecz pozytywna weryfikacja dokumentu pod kątem zgodności rzeczywiście wykonywanej przez pracownika pracy z ustawowymi wymaganiami (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2010 roku, I UK 30/10, LEX nr 590314).

Wnioskodawca ukończył 50 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Jednocześnie organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do pracy górniczej i równorzędnej okres 23 lata, 10 miesięcy i 18 dni. Wnioskodawcy nie zaliczono do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym okresów: od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 kwietnia 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku, ponieważ stanowisko ślusarz remontowy na odkrywce nie jest wymienione w załączniku Nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Zdaniem Sądu w toku postępowania w niniejszej sprawie wnioskodawca wykazał w sposób nie budzący wątpliwości, że w okresach od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 kwietnia 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku wykonywał pracę górniczą na odkrywce bezpośrednio w przodku. Fakt zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego stale na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze wykonującego prace mechaniczne na koparkach potwierdzili świadkowie H. G. i M. U.. Zeznania te sąd uznał za wiarygodne. Są one bowiem logiczne i spójne. Korespondują z zeznaniami wnioskodawcy, a także dokumentacją pracowniczą wnioskodawcy, w tym w szczególności informacją o zatrudnieniu wnioskodawcy i zakresem jego obowiązków, które pracodawca sporządził w dniu 11 grudnia 2014 roku. Z dowodów tych wynika, że w spornych okresach wnioskodawca pracował w (...) S.A. w R. na wydziale (...), który był oddziałem (...). Do obowiązków wnioskodawcy należała wymiana bębnow i przekładni, wymiana płyt gąsienicowych, wózków jezdnych, kół napędowych, łożyska i elementów konstrukcyjnych, wymiana silników, smarowanie podzespołów, a także konserwacja urządzeń dźwigowych na maszynach podstawowych. Wskazane wyżej prace wnioskodawca świadczył na odkrywce (...) bezpośrednio w przodku.

Prace, które wykonywał wnioskodawca wymienione są w załączniku nr 3, dział III, poz. 7 do ww. rozporządzenia, w którym wskazano, że do stanowisk pracy, na których okresy pracy pod ziemią oraz w kopalniach siarki i węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym należą stanowiska rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujących prace

górnice, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń.

Dlatego też w ocenie Sądu sporne okresy podlegają zaliczeniu do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym w oparciu o art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przy zaliczeniu do okresów pracy górniczej okresów od 1 maja 1996 roku do 31 grudnia 1996 roku oraz od 1 kwietnia 1997 roku do 31 sierpnia 1999 roku w wymiarze półtorakrotnym staż pracy górniczej wnioskodawcy wynosi więcej niż 25 lat.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uznał odwołanie za uzasadnione i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.